

- зміна відповідних компонентів установки суб'єкта по відношенню до об'єкта діяльності, що проявляється у когнітивній сфері як підвищення рівня інформативності про об'єкт, в емоційній – як зацікавлення у взаємодії з об'єктом, у практичній – як усвідомлення можливостей зміни об'єкта.

Особистісно-діяльнісний підхід у підготовці майбутніх учителів до художньо-естетичного виховання, серед іншого, передбачає виявлення індивідуальних особливостей студентів, забезпечення умов для їх розвитку, врахування їхніх інтересів, смаків, потреб, поглядів тощо.

Такі якості особистості як художньо-естетичний смак, художньо-естетичне сприймання, естетичні почуття завжди мають вибірковий та суб'єктивний характер. Отже, їх можна також віднести до індивідуальних особливостей, які треба враховувати в процесі підготовки майбутнього вчителя до художньо-естетичного виховання школярів.

Врахування вищезазначених індивідуальних особливостей майбутнього вчителя в процесі його підготовки до художньо-естетичного виховання школярів передбачає:

- глибоке, всебічне вивчення особистості студента – визначення кола його інтересів у сфері мистецтва, вивчення своєрідності його естетичного смаку, художньо-естетичного сприймання, характеру емоційно-естетичних реакцій, критеріїв естетичних оцінок та мотивів художньо-естетичної діяльності;
- визначення поточних та перспективних цілей розвитку спеціальних знань, умінь та естетичних якостей майбутнього вчителя;
- відбір форм, методів роботи, прийомів педагогічного впливу у відповідності з завданнями художньо-естетичної підготовки диференційованих груп та окремих студентів;
- організацію естетично спрямованої діяльності, що сприяє ефективному розвитку індивідуальних естетичних якостей майбутнього вчителя;

- аналіз результатів педагогічного впливу та результатів діяльності майбутнього вчителя.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, звернення до особистісно-діяльнісного підходу в нашому дослідженні обумовлено тим, що він дає можливість враховувати індивідуальні особливості студентів у процесі їх просування по індивідуальній освітній траєкторії. Це, у свою чергу, вимагає постійного діагностування рівнів готовності майбутніх учителів до художньо-естетичного виховання, а також залучення їх у різні види діяльності – навчальну (аудиторну, позааудиторну), виховну, педагогічну практику, які за умови їх правильної організації у своїй сукупності забезпечують формування готовності майбутніх учителів до художньо-естетичного виховання школярів. Важливими факторами при цьому виступають гуманістичне ставлення до кожного студента, довірливе діалогічне спілкування.

Перспективи подальших розвідок полягають в розробці науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів до художньо-естетичного виховання школярів.

Список використаних джерел:

1. Лозова В.І. Стратегічні питання сучасної дидактики / В.І. Лозова // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні Ч.1. Харків : ОВС, 2002. С.96-97.
2. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М. : Смысл: Академия, 2004. – 346 с.
3. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2002. – 712 с. – (Мастера психологии).
4. Крутецкий В.А. Психология: Учебник для учащихся пед. училищ / В.А. Крутецкий. Изд. 2-е, перераб и доп. – М. : Просвещение, 1980. – 352 с.
5. Шевнюк О.Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика: Монографія / О.Л. Шевнюк. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. – 232с.

УДК 378:[371.134/311:37.064.2]

Т.С. Розумна

ЗАСОБИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ

Анотація. У статті розглянуто засоби підготовки майбутніх учителів до організації інтерактивної взаємодії з учнями, а саме спецкурс «Інтерактивна взаємодія в освіті», що спрямований на сформованість готовності студентів успішно виступати в ролях організатора й учасника інтерактивної взаємодії з учнями. Розглянуто основні класифікації та особливості інтерактивних методів навчання; доведено, що ефективність використання інтерактивних методів навчання зумовлюється дотриманням відповідних правил.

Ключові слова: засоби підготовки, інтерактивні методи навчання, інтерактивна взаємодія, готовність студентів.

In the article the means of future teachers' training to the organization of interaction with pupils are considered, namely the special course «Interaction in education», that is directed on forming the preparedness of students successfully to come forward in the roles of organizer and participant of the interaction with pupils. Basic classifications and features of interactive methods of studies are considered; it is well-proven that efficiency of the use of interactive methods of studies is predetermined by the observance of proper rules.

Key words: means of training, interactive methods of education, interaction, preparedness of students.

Аналіз практики роботи вищих педагогічних закладів освіти дозволяє стверджувати про пріоритетність інформативно-описового характеру навчання, переважання вербальних методів, групових і фронтальних форм роботи, і в наслідок цього – закріплення в майбутніх учителів позиції пасивних виконавців професійних функцій. Така організація навчального процесу породжує формалізм і негативно впливає на якість підготовки педагогічних кадрів. Оновлення освіти сьогодні потребує від викладачів знання тенденцій інноваційних змін у системі сучасної освіти, розуміння суті особистісно-зорієнтованої системи навчання, де важливу роль займає саме інтерактивна взаємодія, яка побудована на засадах співпраці, припускає унікальність суб'єктів та їхню принципову рівність, варіативність точок зору кожного суб'єкта на сприйняття, розуміння та активну інтерпретацію точок зору іншими суб'єктами.

Проблемою підготовки майбутніх учителів до організації інтерактивної взаємодії займаються Б. Бадмаєв, Н. Волкова, С. Кашлев, Д. Кавтарадзе, М. Кларін, О. Комар, В. Мартинюк, А. Панфілова, Л. Пироженко, О. Пехота, О. Пометун, В. Терещенко, П. Щербань та інші.

Мета статті – розглянути засоби підготовки майбутніх учителів до організації інтерактивної взаємодії з учнями.

Підготовка майбутніх учителів до організації інтерактивної взаємодії передбачає застосування певних засобів, а саме спецкурсу «Інтерактивна взаємодія в освіті», що спрямований на сформованість готовності студентів до організації інтерактивної взаємодії з учнями успішно виступати в ролях організатора й учасника інтерактивної взаємодії з учнями. Спецкурс розроблявся з урахуванням технології підготовки майбутніх учителів до інтерактивної

взаємодії з учнями та відповідає її етапам: мотиваційно-орієнтаційному, змістово-процесуальному та контрольно-рефлексивному.

Метою курсу «Інтерактивна взаємодія в освіті» було формування професійних знань, умінь і навичок майбутніх учителів з питань інтерактивної взаємодії, ознайомлення з інтерактивними методами, що сприяють створенню доброзичливого середовища під час навчання та розкриттю всього потенціалу тих, хто навчається.

Завдання розробленого курсу: забезпечити засвоєння майбутніми вчителями основних понять і категорій інтерактивної взаємодії; сформувати вміння інтерактивної взаємодії та навчити використовувати їх у навчальному процесі.

Іноземні дослідники, описуючи основні інтерактивні методи навчання, класифікують їх як методи тренінгу. До методів інтерактивної взаємодії в науковій літературі відносять евристичну бесіду, дискусію, мозковий шторм, круглий стіл, рольові та ділові ігри. Усі вони в повному обсязі або частково реалізуються переважно у вигляді інтерактивної взаємодії – тренінгу.

Перші тренінги були спрямовані на підвищення готовності особистості до спілкування і були проведені учнями К. Левіна в Бетелі (США). Вони отримали назву Т-груп. У їх основі знаходилась ідея про те, що хоча люди живуть і працюють у певних об'єднаннях, частіше за все вони не розуміють того, як вони беруть у них участь, якими бачать їх інші, які реакції викликає їхня поведінка в інших людей.

Під час занять необхідно було забезпечити такі організаційні умови: включення в діяльність, наближену до професійно-педагогічної, тому ми використовували інтерактивні методи навчання, які відрізняються від традиційних і мають такі особливості:

- 1) активізацію пізнавальної діяльності студентів;
- 2) самостійний (індивідуальний або груповий) пошук вирішення проблеми на підвищеному рівні зусиль;
- 3) створення емоційно-вольового фону (напруги) для активної діяльності;
- 4) неперервні прямі та зворотні зв'язки між навчальною системою та тими, хто навчається;
- 5) зміну ролі викладача на роль менеджера, організатора навчального процесу, консультанта, помічника;
- 6) суб'єкт-суб'єктні відношення між викладачем і студентом: як прямі, так і опосередковані (через навчальну групу, навчальний текст, комп'ютер);
- 7) опору на особистісний досвід тих, хто навчається;
- 8) організацію зовнішньої взаємодії тих, хто навчається, як стимулу до внутрішнього переживання, рефлексії.

Ефективність використання інтерактивних методів навчання зумовлюється дотриманням відповідних правил:

1. у роботу повинні бути включені певною мірою всі учасники. З цієї метою корисно використовувати ігрові методи, що дозволяють включити усіх учасників семінару до процесу обговорення;
2. необхідно заздалегідь подумати про психологічну підготовку студентів. Справа в тому, що не всі, хто прийшов на заняття, психологічно готові до включення в певні види роботи. Заважати можуть закріпачення, скутість, традиційність поведінки. У даному випадку корисні розминки, постійне заохочування за активну участь у роботі, надання можливості для самореалізації;
3. студентів під час інтерактивної взаємодії не повинно бути багато. Кількість студентів та якість навчання має знаходитися у прямій залежності. Лише за цієї умови можлива продуктивна робота в малих групах, оскільки важливо, щоб кожен учасник був почутим, кожній групі необхідно дати можливість висловитися;
4. необхідно ретельно готувати приміщення. Аудиторія повинна бути обставлена з таким розрахунком,

щоб учасникам було легко пересаджуватися для роботи у великих і малих групах. Погано, якщо хтось незручно сидить: столи краще розташовувати «ялинкою», щоб кожен мав можливість спілкуватися в малій групі. Добре, якщо заздалегідь підготовлено матеріали, необхідні для творчої роботи;

5. слід уважно поставитись до питань процедури та регламенту, про які необхідно домовитися на самому початку та намагатися не порушувати їх. Наприклад, про те, що всі учасники будуть виявляти толерантність до будь-якої точки зору, поважати право кожного на свободу слова.

Існує кілька класифікацій інтерактивних методів (технологій) навчання. Так, В. Мельник [1, с. 73] виокремлює:

- превентивні інтеракції (тренінг, консультації тощо);
- імітаційні інтеракції (інсценування, ділові ігри, диспут, «мозковий шторм» тощо);
- неімітаційні інтеракції (проблемна лекція, конференція, практикум тощо).

Цікавою, на нашу думку, є класифікація інтерактивних методів навчання за С. Кашлевим, котрий диференціює їх згідно з провідною функцією певного метода організації інтерактивної взаємодії:

- методи створення сприятливої атмосфери, організації комунікації;
- методи обміну діяльностями;
- методи мислєдїяльності;
- методи сенсовтворчості;
- методи рефлексивної діяльності;
- інтегративні методи (інтерактивні ігри) [2, с. 51].

У вітчизняній методикі використовується класифікація інтерактивних технологій, створена О. Пометун, згідно з якою інтерактивні технології розподіляються на чотири групи залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів:

1. інтерактивні технології кооперативного навчання;
2. інтерактивні технології колективно-групового навчання;
3. технології ситуативного моделювання;
4. технології опрацювання дискусійних питань [3, с. 11].

Вчена рекомендує для подолання складності застосування окремих інтерактивних технологій перетворити їх слабкі сторони на сильні та пам'ятати:

- інтерактивна взаємодія потребує певної зміни всього життя групи, а також значної кількості часу для підготовки як студентів, так і викладачів. Необхідно починати з поступового введення елементів цієї моделі, якщо викладач або студенти з нею незнайомі. Можна навіть створити план поступового впровадження інтерактивного навчання. Краще старанно підготувати кілька інтерактивних занять у навчальному році, ніж часто проводити наспіх скомпоновані «ігри»;

- можна провести особливе «організаційне заняття» та скласти «правила роботи у групі». Необхідно налаштувати студентів на ретельну підготовку до інтерактивних занять і використовувати спочатку прості інтерактивні методи – роботу в парах, малих групах, «мозковий шторм» тощо. Коли викладач і студенти набудуть досвіду, заняття проходитимуть набагато легше, а підготовка не потребуватиме багато часу;

- використання інтерактивного навчання – не самоціль, а засіб досягнення в аудиторії тієї атмосфери, яка найкраще сприяє співпраці, порозумінню і доброзичливості, дає реальні можливості реалізувати особистісно-орієнтоване навчання;

- якщо застосування інтерактивної моделі в конкретній групі призводить до результатів, протилежних очікуванню, необхідно переглянути стратегію та використовувати її більш обережно. Можливо, варто обговорити цю ситуацію з студентами (чи правильно їх

розуміє викладач, чи готові вони до використання інтерактивних технологій);

- для ефективного застосування методів інтерактивного навчання, зокрема для того, щоб охопити необхідний матеріал і глибоко його вивчити (а не перетворити технології на безглузді «ігри заради ігор»), викладач має старанно планувати роботу, щоб дати студентам завдання для попередньої підготовки: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання; дібрати для заняття такі інтерактивні вправи, які б дали студентам «ключ» до засвоєння теми; під час інтерактивних вправ дати студентам час подумати над завданням, щоб вони сприйняли його серйозно, а не механічно або виконали його «граючись»; на одному занятті можна використовувати одну (максимум – дві) інтерактивні вправи, а не їх калейдоскоп; важливим є спокійне і детальне обговорення за підсумками інтерактивної вправи, зокрема, акцентування уваги й на іншому матеріалі теми, прямо не порушеному в інтерактивній вправі; проводити швидкі опитування, самостійні домашні роботи з різноманітніших матеріалів теми, що були пов'язані з інтерактивними завданнями;

- для зміцнення контролю за процесом навчання за умови використання інтерактивної моделі навчання викладач також має добре готуватися: глибоко вивчити та продумати матеріал; старанно спланувати і розробити заняття: визначити хронометраж, ролі учасників, підготувати запитання та можливі відповіді, виробити критерії оцінки ефективного заняття; мотивувати студентів до вивчення шляхом добору найцікавіших випадків і проблем; оголошення очікуваних результатів (цілей) заняття і критеріїв оцінки роботи студентів; передбачити різноманітні методи привернення уваги студентів, налаштування їх на роботу, підтримка дисципліни, необхідної для нормальної роботи аудиторії. Цьому можуть сприяти різноманітні вправи-розминки, письмовий розподіл ролей у групах.

З огляду на сказане вище можна зазначити, що студент повинен бути налаштований на ефективний процес пізнання, мати в ньому особистісну зацікавленість, розуміти, що й навіщо він виконуватиме. Без виникнення цих мотивів навчання, без мотивації навчальної діяльності пізнання не може принести позитивного результату. Для досягнення необхідного результату використовували метод «Мозкова атака». У своєму дослідженні А. Осборн запропонував терміни «мозковий шторм» та «мозкова атака». «Мозкова атака» ґрунтується на певних психологічних і педагогічних закономірностях. Учений встановив, що колективно генерувати ідеї більш ефективно, ніж індивідуально. За звичайних умов творча активність людини часто стримується явно та неявно наявними бар'єрами. Цю ситуацію зручно висловити за допомогою «шлюзу». Творча активність людини дуже часто потенційно стримується, як вода у шлюзі, тому його необхідно відкрити щоб її визволити. Основними напрямками мозкової атаки є захоплюючий аудиторію факт, питання; питання, пов'язане з особистісним досвідом студентів; те, що хвилює викладача особисто; оригінальний, незвичайний початок заняття.

«Мозковий шторм» – це метод генерування нових ідей з подальшим прийняттям рішення. Учасникам пропонується відійти від традиційного підходу до проблеми і повною мірою використовувати власний творчий потенціал. На першому етапі мозкового шторму учасники активно висувують ідеї, зокрема нереалістичні, фантастичні та нелогічні. Головне завдання – кількість ідей, а не їх якість. На цьому етапі забороняється оцінювати висунуті ідеї. Кожну пропозицію приймають і записують. Учасники знають, що від них не вимагається обґрунтування їхньої

пропозиції чи пояснення. Проте час для висунення ідей звичай обмежений.

Завданням другого етапу є оцінювання та обговорення всіх запропонованих ідей, ранжування їх за рівнем значимості, поділ на групи тощо. Перевагами застосування цього методу вважається те, що він:

1. дає змогу за короткий час зібрати максимальну кількість різних думок;
2. допомагає залучити до роботи тих, хто звичай є пасивним і соромиться брати участь у дискусіях;
3. активізує увагу та творчі можливості учасників, уможлиблює їхній відхід від стереотипних уявлень і стандартних схем;
4. є цікавим початком наступного обговорення в групах.

Також на заняттях з спецкурсу викладачем створювались ситуації успіху. Практика свідчить про те, що дуже складно працювати з невстигаючими, оскільки вони не в змозі засвоїти новий матеріал. Пропонували прийом дозування викладу навчального матеріалу, тобто подання його окремими невеликими дозами з обов'язковим закріпленням. На початку вивчення теми використовували репродуктивні методи навчання, щоб студенти переконалися в можливості відтворити матеріал, а потім уже використовували творчі. Студенти виконували завдання, використовуючи підказку та діючи за алгоритмом. При цьому виникала проблема: як, наприклад, оцінити елементарні (на думку викладача) дії студента – відтворення невеликої дози матеріалу, розв'язання нескладної задачі, виконання легкої самостійної роботи. Враховуючи те, що для деяких студентів таке навчання було максимально можливим, досягнення навчальної діяльності оцінювали не лише середнім, але іноді – й вищим балом. Такий прийом виправдовував себе, оскільки студенти починали вірити у власні сили і згодом усе краще оволодівали матеріалом предмету.

Складності в розумінні вивчуваного матеріалу можуть бути спричинені значною кількістю незнайомих слів у розповіді викладача, тобто «щільністю» незрозумілої наукової термінології. Щоб уникнути цього, чітко визначався мінімум наукових термінів, які повинен опанувати студент; показували (там, де це можливо) відмінність їх від повсякденних понять, наводили аналогічні терміни, пояснювали їх походження; ці терміни використовували багаторазово для їх ґрунтового закріплення в пам'яті. Також використовували прийом складання тезаурусу наукової термінології.

Чим чіткіше виконано поділ матеріалу на частини, чим рельєфніше показано логічні зв'язки між ними, підкреслено складові, що містять нові знання, тим зрозумілішим є його зміст. Цьому сприяли наголошення на ключових словах у тексті, наявність плану викладу матеріалу, питання до нього. Якщо матеріал конкретизується рисунками, словесними прикладами, близькими до особистого досвіду учнів, він стає доступним для розуміння і викликає інтерес до предмету.

Отже, вирішення суперечностей, що виникають, передбачає пошук нових підходів до організації навчання у вищій педагогічній школі. Тому проблема побудови навчального процесу на принципах інтерактивної взаємодії, співпраці та співтворчості сьогодні є особливо актуальною. Саме інтерактивна взаємодія здійснюється під час колективних зусиль для спільного вирішення проблеми, а її ефективність залежить від ефективності групової роботи.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.
2. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения педагогике / С.С. Кашлев. – Минск: Вышэйшая школа, 2004. – 117 с.
3. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

УДК 378+613

В.І. Сабадаш

РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Анотація. У статті розглядаються питання формування валеологічної культури майбутніх фахівців в системі професійної освіти, аналізуються функції вищої школи у формуванні валеологічної культури особистості.

Ключові слова: вища школа, валеологічна культура особистості, навчально-виховний процес.

Annotation. Sabodash V.I. A role of higher school is in forming of valeological culture of future specialists. In the article the questions of forming of valeological culture of future specialists are examined in the system of trade education, the functions of higher school are analysed in forming of valeological culture of personality.

Keywords: higher school, valeological culture of personality, educational and educator process.

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціально-економічного та культурного розвитку українського суспільства важливого значення набувають питання освіти і виховання людини, яка має розвинені фізичні та духовні якості, характеризується високим рівнем сформованості фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я. Згідно Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року перед сучасною навчально-виховною практикою поставлено ряд важливих завдань, серед яких є побудова ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку молоді, формування соціально зрілої творчої особистості.

У вирішенні цих завдань вагоме місце має зайняти валеологічне виховання, яке розглядається сьогодні у тісному зв'язку з питаннями фізичного розвитку молодого покоління. Зокрема зазначається, що необхідним є «оновлення методології фізичного виховання дітей та молоді з безпосереднім валеологічним супроводженням усього процесу навчання і виховання дітей з різними фізичними та освітніми можливостями» [1, с.69].

Зв'язок роботи з науковими програмами та практичними завданнями. Дослідження входить до плану науково-дослідної роботи Херсонської державної морської академії, пов'язаної з організацією фізичного та валеологічного виховання майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблема знайшла певне висвітлення у науково-педагогічній літературі. Учені прагнуть дослідити загальнопедагогічні аспекти валеологічного виховання особистості (І. Бех, В. Бутенко, В. Кремень, О. Сухомлинська та ін.), теоретичні засади формування культури здоров'я людини (В. Бароненко, Г. Кривошеєва, Г. Мешко та ін.), проблеми залучення молоді до валеологічних цінностей (Т. Бойченко, І. Брехмак, Е. Вайнер, Н. П'ясецька та ін.), актуальні питання організації валеологічної освіти: виховання учнівської та студентської молоді (Т. Нікіфорова, В. Оржеховська, О. Зайчук та ін.), можливості розкриття валеологічних питань у змісті вищої освіти (О. Бондаренко, М. Гончаренко, В. Горашук та ін.), взаємозв'язок валеологічної підготовки з набуттям студентами професійних знань та вмінь (В. Бобрицька, Ю. Бойчук, В. Коваль та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, аналіз науково-педагогічної літератури та сучасної практики дозволяє констатувати, що проблема формування валеологічної культури майбутніх фахівців ще не отримала достатнього висвітлення. Йдеться, передусім, про необхідність системного осмислення та визначення ролі та функцій вищої школи у формуванні валеологічної культури майбутніх фахівців. Обґрунтування цього питання є важливим з погляду оцінки можливостей професійної підготовки та визначення реальних шляхів залучення студентської молоді до валеологічних цінностей та формування у майбутніх фахівців культури здоров'я.

Формулювання цілей статті. Метою статті є здійснення наукового аналізу питання, що характеризує роль та

функції вищої школи у формуванні валеологічної культури майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Можна бачити, що сучасна наукова практика спрямовує свої зусилля на дослідження функціональності вищої школи у вирішенні важливих питань освіти і виховання студентської молоді. Учені прагнуть висловити свої погляди щодо ролі вищої школи у справі політичного, морального, фізичного, екологічного, трудового, естетичного виховання. Водночас виявляються спроби виділити окремі параметри, що характеризують роль вищої школи у формуванні валеологічних якостей майбутніх фахівців [3]. Відповідь на ці питання намагаються дати у своїх наукових працях такі дослідники, як В. Городяненко, Н. Москаленко. Вони наголошують на важливості валеологічного виховання студентів, використанні потенціалу освіти для збагачення здоров'я особистості.

Такі дослідники, як І. Єрмаков, В. Казаренков, О. Барно та ін. підкреслюють гуманістичне, аксіологічне, соціокультурне, соціально-адаптивне та прогностичне значення вищої школи у залученні молоді до цінностей валеологічного змісту. Аналізуючи функції вищої школи у валеологічному вихованні майбутніх соціальних працівників О. Файчук наголошує на таких функціях, як ціннісно-орієнтаційна, інформаційно-пізнавальна, системоутворювальна, організаційно-діяльнісна [2].

З огляду на зазначене можемо констатувати, що вчені намагаються підкреслити роль вищої школи як важливого чинника впливу на валеологічну культуру майбутніх фахівців. Дійсно, вища школа покликана спрямовувати особистість на вирішення питань культури власного здоров'я, інформувати її про важливі ознаки здорового образу життя, озброювати певними способами реалізації валеологічної діяльності, створювати передумови для перетворення валеологічних цінностей у важливу основу самоорганізації людини та цілеспрямованого підвищення рівня валеологічної культури.

При цьому важливо підкреслити, що функціональність вищої школи у вирішенні питань валеологічного виховання в значній мірі залежить від професійно-педагогічної майстерності викладачів, які прагнуть спонукати своїх вихованців до здорового образу життя. У зв'язку з цим виявляється доцільним визначення ролі вищої школи у формуванні валеологічної культури майбутніх фахівців на основі виділення основних складових професійно-педагогічної майстерності викладачів. Йдеться про такі складові, як духовна, психологічна, комунікативна, інформаційна, організаційна та креативна.

Духовна складова професійно-педагогічної майстерності викладача вищої школи охоплює світоглядні, моральні та естетичні цінності. Вони визначають ціннісне ставлення до навколишньої дійсності, людини та її здоров'я. Маючи відповідні світоглядні уявлення, поняття, орієнтації та ідеали викладач вищої школи прагне їх реалізувати на практиці, своїм власним прикладом засвідчує важливість та необхідність відповідального ставлення до здоров'я фізичного, психічного, соціального та духовного.